

Міністерство освіти і науки України
ВСП «Бобринецький аграрний фаховий коледж ім. В. Порика
Білоцерківського НАУ»

Урок-реквієм
до Дня пам'яті жертв голодомору
та політичних репресій
"Україна в часи важких випробувань"
Україна: 1932-1933рр.

Підготували: Іванченко Л.Б. - завідувач бібліотекою
Хрипко В.О. - бібліотекар

Мета: формування в студентів людські почуття, співчуття до трагічної долі рідного народу, громадську відповідальність за його майбутнє.

Обладнання: на столі вишитий рушник, на ньому чорна хлібина, колоски, перев'язані чорною стрічкою. На спеціальній підставці – ікона Божої Матері, горить свічка, записи класичної музики, відеозапис "Час правди 1933-го".

Присутні: викладачі та студенти коледжу.

Запрошені: історик-краєзнавець Лашкул Г. О.



Звучить класична музика "lacrimosa" з "Реквієму" В. А. Моцарта. На фоні музики слова. З'являються ведучі.

1 ведучий

Рано чи пізно, але обов'язково кожна людина і весь народ осмисле своє минуле.

Не сьогодні це сказано:

Час народжувати і час помирати,

Час руйнувати і час будувати,

Час розкидати каміння і час збирати,

Час мовчати і час говорити.

Прийшов час говорити після десятиліть мовчання. Страшні тридцять роки ХХ ст.! Людям довелося пройти через зраду країни і близьких, злидні і постійний страх. І сьогоднішня наша розповідь про голодомор 30-х років. Це був експеримент за право на життя українського народу.

2 ведучий

Народе мій! Пам'ять знову відродилась,

Прийшла із остогидлого життя,

Щоб свічкою новою запалала.

Душа, зірвавши пута забуття.

В молитвах в сих померлих пригадаю,

Живим у Бога буду щедрості просити.

Воскресне дух! Я всіх вас закликаю

Людської пам'яті свічку запалити.

Пам'яті мільйонів українських селян, які загинули мученицькою смертю від голоду, заподіяного сталінським тоталітарним режимом у 1932-1933 роках, пам'яті тисяч українських сіл і хуторів, які счезли з лиця землі після найбільшої трагедії ХХ століття, присвячується наш урок-реквієм.

1 ведучий

Страшний 1933 рік... У Москві – демонстрація, веселі обличчя. Холодна посмішка "вождя народів" із трибуни Мовзолею. Люди, сповнені ентузіазму, несуть портрети Сталіна, звучать марші, а в цей час в Україні гуляє смерть. Кордони закриті військами. Листування із закордоном заборонено. Відіслано понад 100 тис. комуністів для заготівлі зерна. Припинено кооперативну і державну торгівлю, вилучено всі товари з продажу селянам. Хліб береться "будь-який і де завгодно", причому репресивними методами. Паралельно проводяться чистки "класових ворогів". На залізничних станціях заборонено

продавати квитки на потяги. Хліб забирається з-під молотарки, навіть посаджений пектисся до печі, забирається із примусом і терором, із погрозами заслання і тюрми.

Ворог не зламав Україну духовно, тому вдався того, щоб зламати її фізично, вдався до такого хижого, звірячого способу – організованого масового голоду. Людям довелося пройти через зраду країни і близьких, злидні й постійний страх. І сьогоднішня наша розповідь про голодомор 30-х років. Жахливо, що за гаслом "Наздоженемо і переженемо" стояла смерть мільйонів. Села стали експериментальною зоною. Це був експеримент за право на життя українського народу. У світі немає іншої такої країни, де кожний метр землі покритий безіменними могилами.

1 ведучий

Ти кажеш, не було голодомору?

І не було голодного села?

А бачив ти в селі пусту комору,

З якої зерна вимели до тла?

Як навіть марево виймали з печі,

І забирали прямо із горшків,

Окрайці виривали з рук малечі

І з торбинок нужденних стариків?

Ти кажеш, не було голодомору?

Чому ж тоді, як був і урожай,

Усе суціль викачували з двора,-

Греби , нічого людям не лишай!

Хто ж села, вимерлі на Україні,

Російським людом поспіль заселяв?

Хто? На чиєму це лежить сумління?

Імперський молох світ нам затуляв!

Я бачив сам у ту зловісну пору,

І пухлих, і померлих на шляхах.

І досі ще стоять мені в очах...

А кажеш – не було голодомору!

2 ведучий

1932-й рік... Того року урожай хліба був гарний, але прийшло розпорядження, що хліб роздали незаконно і почали забирати з домівок усе, що знаходили. Шукали хліб усюди – розривали підлоги, печі, розкидали скирти соломи. Поступово насувався голод. Люди ходили по стерні, шукали

нірки мишей, розкопували їх, і коли знаходили хоча би жменьку зерна, це було велике щастя. Найстрашніше почалося весною 1933 року.

Закінчилися всі крихти зерна, з'явилися перші померлі від голоду. Люди їли все, що можна було жувати. Варили цвіт акації, зелену лободу змішували з товченими качанами кукурудзи, і щасливим був той, хто міг додати жменьку висівок. Від такої їжі пухли ноги, тріскалася шкіра. Люди тихо вмирили, а живим було байдуже, бо вони божеволіли і дичавіли від голоду.

А зараз до вашої уваги відеофільм, який був створений студентами Кіровоградського державного педагогічного університету ім. Винниченка за спогадами людей, які пережили голодомор.

1 ведучий

То як же сталося, що маючи чудовий урожай, українці гинули від голоду? Чому так сталося? Хто винний? Було це чиєюсь недбалістю чи детально розробленим планом геноциду українського народу? У 1932 році більшовики, які прийшли до влади у 1917 році, розпочали індустріалізацію – будували великі заводи, електростанції. Після ліквідації поміщицького господарства основними виробниками хліба були самостійні селянські господарства. Продуктивність у них була низька. Не кожна сім'я могла продати хліб. До того ж держава платила за нього в два рази менше, ніж на базарі. Союзний уряд не задовольняли темпи хлібозаготівель в Україні.

Хлібозаготівлі супроводжувалися репресіями, фізичними та моральними знущаннями. На кожную селянську родину було дано план здачі. За невиконання плану хлібоздачі позбавляли власного помешкання, худоби, землі, інвентарю. Селяни всіляко чинили опір, ховали хліб на "чорний день".

2 ведучий

Влада знайшла спосіб подолання зернової проблеми – масова колективізація. Погрозами і тортурами від селян вступу до колгоспу. Сталінська колективізація підвела селян до "страшної Голгофи". Уздовж кордону України, де вмирили цілі села, де живі не встигали хоронити мертвих, були виставлені війська. Жодна душа не повинна була вирватися з уготованого їм пекла. В Україні при владі, яка називала себе народною, на родючій землі без війни чи стихійного лиха вимирали хлібороби.

Голод поклав в сиру землю від 3,5 млн до 9 млн селян. Третина померлих – діти. Наслідки голодомору – це і великі духовні втрати, які цифрами не зміряти. Скільки селян, яким пощастило вижити, які були землеробами з діда-прадіда, відсахнулися від своєї селянської долі, зреклися мови, звичаїв,

пісень. Гинули працьовиті самостійні хазяї. Всі здібні, талановиті, здорові духом і тілом, які мислили і протестували – все це винищувалося з корінням.

А зараз надається слово історика-краєзнавцю Лашкулу Георгію Олексійовичу.

пісня " Боже Україну збережи "

1 ведучий

Невід'ємною частиною тоталітарної системи влади був репресивний апарат, який повинен був тримати суспільні процеси під жорстоким контролем, знищуючи будь-яку опозицію сталінського режиму, будь-які прояви інакомислення. Органи ДПУ-НКВС розгорнули масові репресії проти всіх прошарків населення.

Початок масового вишуковування "класових ворогів " – "ворогів народу" поклав сфабрикований ДПУ "шахтинський процес" 1928 року, на якому група інженерів Донбасу була репресована за вигаданими звинуваченнями в шкідництві. Із 49 засуджених у цій справі – 7 було розстріляно. Починаючи з 1929 року масові репресії трьома хвилями прокотилися по Україні.

Перша – 1929-1931 роки: примусова колективізація і розкуркулення, процес " Спілки Визволення України".

Друга – 1932-1934 роки : штучний голод, постишевський терор (проти інтелігенції та партпрацівників).

Третя – 1936-1938 роки: так званий "великий терор" , в центрі якого були репресії проти військових. У вересні 1929 року відбулися арешти визначних діячів української науки , культури. За фальшивими звинуваченнями були засуджені та розстріляні багато українських поетів та письменників. Непоправних втрат зазнали військові кадри (в передвоєнні роки було репресовано понад 40 тис. найдосвідченіших командирів Червоної Армії). Варто зазначити, що репресіям піддавалися не лише інтелігенція, керівники і військові, але й рядові робітники та колгоспники.

Отже, в 30-ті роки терор був тотальним, охоплював усі верстви населення. У суспільстві поширилися доноси, взаємна підозра, пошуки "ворогів народу". Головним наслідком масових репресій було фізичне винищення найбільш активної та інтелектуальної частини нації і в Україні зокрема.

2 ведучий

На цій горі, на пагорбі печалі,

Де все болить – від квітки до хреста, -

Ідуть дощі вдовиними плачами...

На цій горі, на пагорбі печалі

Німіє слово і мовчать уста.
Гірка сльоза пече, як сіль, чумацька,
Стоять в жалобі схилені хати,
І монастир – як оберіг козацький,
І дзвін вала безмовно : " Пом'яни !"
Страшне число у нелюдській напрузі
Прополує світи до глибини.
У тридцять три розп'ято Ісуса.
У тридцять третім на земному прюзі
Розп'ято мільйони без вини.
Ми відспівали їхні чисті душі.
Вони нас не спалили у клятьбі.
Вони – простили. Але пам'ять душить.
Чи маємо право ми простити собі?
На цій горі, на пагорбі печалі
З небесної, святої чистоти
Ідуть дощі вдовиними плачами
Спадає плащаницею мовчання.
І тільки дзвін волає : " Не прости!"

2 ведучий

Нехай кожен із нас торкнеться пам'яттю цього священного вогню – частинки вічного. А світло оцих свічок хай буде нашою даниною тим, хто навічно пішов від нас, хто заради торжества справедливості жертвував собою. Вони повинні жити в нашій пам'яті...

Дякуємо за увагу. На цьому наш захід завершено.